

ЗАКОН

О АЗИЛУ И ПРИВРЕМЕНОЈ ЗАШТИТИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се статус, права и обавезе тражилаца азила и лица којима је одобрено право на азил и привремена заштита, начела, услови и поступак за одобрење и престанак права на азил и привремену заштиту, као и друга питања од значаја за азил и привремену заштиту.

Основни појмови

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) азил је право на боравак и заштиту које има странац којем је, одлуком надлежног органа, одобрено право на уточиште или супсидијарну заштиту;

2) поступак азила је поступак, уређен овим законом, за одобрење и престанак права на азил и других права тражилаца азила и лица којима је одобрено право на азил;

3) странац је лице које није држављанин Републике Србије, било да је страни држављанин или лице без држављанства;

4) тражилац азила (у даљем тексту: тражилац) јесте странац који је поднео захтев за азил на територији Републике Србије о којем није донета правноснажна одлука;

5) накнадни захтев за азил је захтев за азил који је поднет након правноснажне одлуке којом је одбијен захтев за азил, којом је усвојен захтев за азил и додељена супсидијарна заштита или након одлуке о обустави поступка због повлачења захтева;

6) избеглица је странац који се због оправданог страха од прогона због своје расе, пола, језика, вероисповести, националне припадности или припадности одређеној друштвеној групи или због својих политичких уверења не налази у држави свог порекла и није у могућности или због тог страха не жели да се стави под заштиту те државе, као и лице без држављанства које се налази изван државе свог уобичајеног боравишта и које не може или због тог страха не жели да се врати у ту државу;

7) право на уточиште је право на боравак и заштиту које се даје избеглици на територији Републике Србије за кога надлежни орган утврди да оправдано страхује од прогона у држави порекла или држави уобичајеног боравишта;

8) супсидијарна заштита је заштита коју Република Србија одобрава странцу који би у случају повратка у државу порекла или државу уобичајеног боравишта био изложен трпљењу озбиљне неправде и који не може или који се због такве опасности не жели ставити под заштиту те државе, у складу са чланом 25. овог закона;

9) привремена заштита је заштита која се одобрава одлуком Владе у случају масовног прилива расељених лица која се не могу вратити у државу

свог порекла или државу уобичајеног боравишта, у складу са чланом 74. овог закона;

10) држава порекла је држава чије држављанство има странац или држава у којој је лице без држављанства имало уобичајено боравиште, а ако странац има више држављанстава, државом порекла сматра се свака држава чији је држављанин;

11) уобичајено боравиште је место у којем се странац задржавао под околностима на основу којих се може закључити да на том месту или подручју није боравио само привремено;

12) чланом породице сматра се супружник са којим је брак закључен пре доласка у Републику Србију, ванбрачни партнер у складу са прописима Републике Србије, њихова малолетна деца рођена у браку или ван брака, малолетна усвојена деца или малолетна пасторчад, с тим што се својство члана породице може изузетно признати и другим лицима, при чему се посебно узима у обзир чињеница да их је издржавало лице којем је одобрено право на азил или привремена заштита, њихов узраст и психолошка зависност, укључујући и здравствене, социјалне, културолошке или друге сличне прилике;

13) малолетно лице је странац који није навршио 18 година живота;

14) малолетно лице без пратње је странац који није навршио 18 година живота и који приликом уласка у Републику Србију нема пратњу родитеља или старатеља, нити одрасле особе која је одговорна за њега или који је након уласка у Републику Србију остао без пратње родитеља или старатеља или пратње одрасле особе која је одговорна за њега;

15) малолетно лице одвојено од родитеља је странац који није навршио 18 година живота и који приликом уласка у Републику Србију нема пратњу родитеља или старатеља, нити одрасле особе која је одговорна за њега или који је након уласка у Републику Србију остао без пратње родитеља или старатеља или пратње одрасле особе која је одговорна за њега, али не нужно и без пратње других рођака, а на које се примењују одредбе овог закона које се односе на малолетно лице без пратње.

Изрази којима се означавају лица у овом закону односе се подједнако на лица мушког и женског пола без обзира на то у којем су граматичком роду изражени.

Примена закона

Члан 3.

На питања поступка азила која нису уређена овим законом примењују се прописи којима је уређен општи управни поступак.

На питања обима, садржине и врсте права и обавеза тражилаца и лица којима је одобрено право на азил или привремена заштита, а која нису уређена овим законом примењују се прописи којима је уређен правни положај странаца и прописи којима је уређено управљање миграцијама.

Одредбе овог закона тумаче се у складу са Конвенцијом о статусу избеглица, Протоколом о статусу избеглица и општеприхваћеним правилима међународног права.

Одредбе овог закона не примењују се на избеглице које су тај статус стекле на основу Закона о избеглицама („Службени гласник РС”, број 18/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/02 – СУС и „Службени гласник РС”, број 30/10).

Право на подношење захтева за азил

Члан 4.

Странац који се налази на територији Републике Србије има право да изрази намеру да поднесе захтев за азил и да поднесе захтев за азил у Републици Србији, у складу са законом.

Ако странац из става 1. овог члана не испуњава услове за одобрење права на уточиште, по службеној дужности се разматра да ли испуњава услове да му се одобри супсидијарна заштита.

Сарадња са Канцеларијом Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице

Члан 5.

Надлежни органи сарађују са Канцеларијом Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (у даљем тексту: УНХЦР) у спровођењу активности у складу с његовим мандатом.

УНХЦР има слободан приступ свим лицима, у складу са својим мандатом.

На захтев УНХЦР, надлежни органи обезбеђују:

1) опште информације у вези с тражиоцима, избеглицама и лицима којима је призната супсидијарна или привремена заштита у Републици Србији, укључујући статистичке податке, као и конкретне информације у вези с појединачним случајевима, ако је лице на које се поступак азила односи дало своју сагласност на начин и под условима прописаним законом који уређује заштиту података о личности;

2) информације у погледу тумачења Конвенције из 1951. и других међународних докумената који се односе на заштиту избеглица, као и у погледу њихове примене у контексту овог закона.

Забрана протеривања или враћања

Члан 6.

Ниједно лице не сме бити протерано или враћено на територију где би његов живот или слобода били угрожени због његове расе, пола, језика, вероисповести, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или политичког уверења.

Став 1. овог члана не примењује се на лице за које се основано може сматрати да угрожава безбедност Републике Србије или које је правноснажном пресудом осуђено за кривично дело за које се према законодавству Републике Србије може изрећи казна затвора у трајању од пет година или тежа казна, због чега представља опасност за јавни поредак.

Независно од става 2. овог члана, ниједно лице не сме бити протерано или против своје воље враћено на територију на којој постоји ризик да ће бити подвргнуто мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању.

Начело забране дискриминације

Члан 7.

Приликом спровођења одредаба овог закона, забрањена је свака дискриминација по било ком основу, у складу са посебним прописима којима су уређена питања забране дискриминације, а нарочито по основу расе, боје коже, пола, рода, родног идентитета, сексуалног опредељења, националне

припадности, друштвеног порекла или сличног статуса, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости или интелектуалног, сензорног, односно физичког инвалидитета.

Начело некажњавања за незаконит улазак или боравак

Члан 8.

Странац неће бити кажњен за незаконит улазак или боравак у Републици Србији ако без одлагања изрази намеру да поднесе захтев за азил и пружи ваљано образложење за свој незаконит улазак или боравак.

Начело јединства породице

Члан 9.

Надлежни органи предузимају све расположиве мере ради одржања јединства породице у току поступка, као и по одобрењу права на азил или привремену заштиту.

Лица којима је одобрено право на азил или привремена заштита имају право на спајање породице, у складу са одредбама овог закона.

Начело заштите најбољег интереса малолетног лица

Члан 10.

Приликом спровођења одредаба овог закона поступа се у складу са начелом најбољег интереса малолетног лица.

Приликом процене најбољег интереса малолетног лица узима се у обзир добробит, социјални развој и порекло малолетног лица, мишљење малолетног лица зависно од његовог узраста и зрелости, начело јединства породице, као и заштита и безбедност малолетног лица, посебно ако постоји сумња да је малолетно лице жртва трговине људима или жртва насиља у породици и других облика родно заснованог насиља.

Члан 11.

Намеру да тражи азил у име малолетног лица изражава родитељ или старатељ.

Захтев за азил у име малолетног лица подноси родитељ или старатељ.

Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, малолетно лице старије од 16 година које је у браку може самостално учествовати у поступку азила.

Члан 12.

Малолетном лицу без пратње орган старатељства, у складу са законом, одређује привременог старатеља чим се утврди чињеница да се ради о малолетном лицу без пратње, а најкасније пре подношења захтева за азил.

О одређивању привременог старатеља малолетно лице из става 1. овог члана обавештава се без одлагања.

Привремени старатељ је дужан да малолетно лице без пратње без одлагања информисе о поступку азила и његовим правима и обавезама.

Изузетно од става 1. овог члана, малолетном лицу без пратње старијем од 16 година које је у браку не одређује се привремени старатељ.

Малолетно лице без пратње изражава намеру да тражи азил уз обавезно присуство привременог старатеља.

Малолетно лице без пратње захтев за азил подноси лично уз обавезно присуство привременог старатеља.

Захтев за азил у име малолетног лица без пратње може поднети и привремени старатељ, када је то у најбољем интересу малолетног лица.

Малолетно лице без пратње саслушава се у присуству привременог старатеља.

Поступци по захтеву за азил малолетног лица без пратње, као и други поступци који се односе на права малолетног лица без пратње имају приоритет у односу на друге поступке.

Начело бесплатног превођења

Члан 13.

Тражиоцу који не разуме службени језик поступка азила обезбеђује се бесплатна услуга превођења на његов матерњи језик, односно на језик који разуме.

Обавеза да се обезбеди бесплатна услуга превођења из става 1. овог члана обухвата и коришћење знаковног језика и доступност материјала на Брајевом писму.

Начело слободног приступа УНХЦР-у

Члан 14.

Тражилац има право на контакт са овлашћеним службеницима УНХЦР-а у свим фазама поступка азила.

Начело личне доставе

Члан 15.

Свако писмено у поступку азила доставља се лично тражиоцу или његовом законском заступнику или пуномоћнику и сматра се достављеним када га прими било које од наведених лица.

Начело родне равноправности и осетљивости

Члан 16.

Одредбе овог закона тумаче се на родно осетљив начин.

Тражиоцу се, на његов захтев, омогућава да поднесе захтев за азил и да га саслуша лице истог пола, односно да буде саслушан уз помоћ преводаоца или тумача истог пола, осим ако то није могуће или је повезано с несразмерним тешкоћама за орган који води поступак азила.

Начело из става 1. овог члана примењује се и без посебног захтева тражиоца приликом претресања, телесних прегледа и других радњи у поступку које подразумевају физички контакт са тражиоцем.

Особе женског пола у пратњи мушкараца које траже азил подносе захтев и дају изјаву одвојено од својих пратилаца.

Начело обезбеђења посебних процесних и прихватних гаранција

Члан 17.

У поступку азила води се рачуна о специфичној ситуацији лица којима су потребне посебне процесне или прихватне гаранције, као што су малолетна лица, малолетна лица без пратње, особе са инвалидитетом, старија лица,

труднице, самохрани родитељи са малолетном децом, жртве трговине људима, тешко болесна лица, особе са душевним поремећајима, као и лица која су била мучена, силована или изложена другим тешким облицима психолошког, физичког или полног насиља, као што су жене жртве сакаћења полних органа.

Посебним процесним и прихватним гаранцијама пружа се одговарајућа помоћ тражиоцу који с обзиром на своје личне околности није способан да остварује права и обавезе из овог закона без одговарајуће помоћи.

Поступак идентификације личних околности лица из става 1. овог члана надлежни органи спроводе континуирано, а најраније у разумном року након иницирања поступка азила, односно изражавања намере да поднесе захтев за азил на граници или у транзитном простору.

Начело непосредности

Члан 18.

У поступку азила тражилац има право да непосредно пред службеником који води поступак изнесе све чињенице релевантне за одобравање и престанак права на азил.

Начело поверљивости

Члан 19.

Подаци о тражиоцу, као и странцу који је регистрован да је изразио намеру да тражи азил, до којих се дође током поступка азила, могу бити доступни само законом овлашћеним лицима.

Подаци из става 1. овог члана не смеју се открити држави порекла тражиоца, осим ако тражиоца по окончању поступка треба принудно вратити у државу порекла, а у том случају могу се дати:

- 1) идентификациони подаци;
- 2) подаци о члановима породице;
- 3) подаци о исправама које је издала држава порекла;
- 4) отисци прстију;
- 5) фотографије.

Прикупљање, обрада и чување података из овог члана спроводи се у складу са прописима којима је уређена заштита података о личности.

II. НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Министарство унутрашњих послова – Канцеларија за азил

Члан 20.

У поступцима одобравања и престанка права на азил поступак води и све одлуке доноси Канцеларија за азил, организациона јединица Министарства унутрашњих послова (у даљем тексту: Министарство) надлежна за послове азила.

Службеници Канцеларије за азил не припадају униформисаном саставу Министарства.

Комисија за азил

Члан 21.

О жалбама на одлуке Канцеларије за азил одлучује Комисија за азил.

Комисију за азил чине председник и осам чланова, које именује Влада на четири године.

За председника и члана Комисије за азил може бити изабран држављанин Републике Србије, дипломирани правник који има најмање пет година радног искуства и који познаје прописе из области људских права.

Председник и чланови Комисије за азил имају право на накнаду за рад у Комисији за азил.

Висину накнаде из става 4. овог члана утврђује Влада.

Средства за рад Комисије за азил обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Комисија за азил је независна у свом раду и одлучује већином гласова од укупног броја чланова.

Комисија за азил, у року од 30 дана од дана именовања чланова, доноси Пословник о раду, којим ближе уређује начин одлучивања, заказивање седница и друга питања од значаја за свој рад.

Управни суд

Члан 22.

Против коначних решења Комисије за азил може се покренути управни спор.

Комесаријат за избеглице и миграције

Члан 23.

Комесаријат за избеглице и миграције (у даљем тексту: Комесаријат) обезбеђује материјалне услове за прихват тражилаца у складу са овим законом.

Комесаријат обезбеђује привремени смештај лицима којима је одобрено право на азил у складу са прописима којима је уређена област управљања миграцијама.

Комесаријат спроводи програме добровољног повратка странца чији је захтев за азил одлуком надлежног органа одбијен или одбачен или ако је поступак азила обустављен, странца којем је одобрена привремена заштита, странца којем је донета одлука из члана 75. ст. 3. и 4. или одлука из чл. 83. и 84. овог закона и странца којем је престало право на азил, као и програме интеграције лица којима је одобрено право на азил у складу с прописима којима је уређена област управљања миграцијама.

III. УСЛОВИ ЗА ОДОБРЕЊЕ ПРАВА НА АЗИЛ

Право на уточиште

Члан 24.

Право на уточиште, односно статус избеглице одобрава се тражиоцу који се налази изван државе свог порекла или државе уобичајеног боравишта, а оправдано страхује од прогона због своје расе, пола, језика, вероисповести, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или политичког уверења, а због чега не може или не жели да прихвати заштиту те државе.

Супсидијарна заштита

Члан 25.

Супсидијарна заштита одобрава се тражиоцу који не испуњава услове за одобрење права на уточиште из члана 24. овог закона ако постоје оправдани разлози који указују да ће се повратком у државу порекла или државу уобичајеног боравишта суочити са стварним ризиком од трпљења озбиљне неправде и који није у могућности или због таквог ризика не жели да прихвати заштиту те државе.

Озбиљном неправдом сматра се претња смртном казном или погубљењем, мучењем, нечовечним или понижавајућим поступањем или кажњавањем, као и озбиљна и индивидуална претња по живот изазвана насиљем општих размера у ситуацијама међународног или унутрашњег оружаног сукоба.

Разлози прогона

Члан 26.

Разлози прогона из члана 24. овог закона процењују се с обзиром на садржај следећих појмова:

1) раса се односи на боју коже, порекло и припадност одређеној етничкој групи;

2) вероисповест се односи на верска и атеистичка уверења, учествовање или неучествовање у приватним или јавним формалним верским обредима, самостално или у заједници с другима, друге верске обреде или изражавање вере, као и облике личног или заједничког понашања који се заснивају на верском уверењу или из њега произлазе;

3) национална припадност се односи на припадност групи која је одређена по свом културном, етничком или језичком идентитету, заједничком географском или политичком пореклу или односом са становништвом неке друге државе, а може обухватити и држављанство;

4) политичко уверење се односи на мишљење, став или уверење о стварима повезаним с могућим починиоцима прогона из члана 29. овог закона, као и њиховим политикама или методама, без обзира на то да ли је тражилац поступио по том мишљењу, ставу или уверењу;

5) одређена друштвена група односи се на друштвене групе чији чланови имају заједничке урођене особине или заједничко порекло, које се не могу изменити, или имају заједничке карактеристике или уверења која су у тој мери значајна за њихов идентитет или свест да се та лица не смеју присилити да их се одрекну, при чему та група има посебан идентитет у држави порекла јер се сматра другачијом од друштва које је окружује.

Зависно од околности у држави порекла, одређена друштвена група може означавати и групу која се заснива на заједничким карактеристикама пола, рода, родног идентитета и сексуалног опредељења.

Приликом процене да ли постоји оправдан страх од прогона, није важно да ли тражилац заиста поседује расне, родне, верске, националне, друштвене или политичке карактеристике или карактеристике у погледу језика или родног идентитета које су разлог за прогон ако му починилац прогона приписује такве карактеристике.

Начело *sur place*

Члан 27.

Оправдан страх од прогона или стварни ризик од трпљења озбиљне неправде може се заснивати на:

- 1) догађајима који су се десили након што је тражилац напустио државу порекла или уобичајеног боравишта или
- 2) активностима тражиоца након што је напустио државу порекла или уобичајеног боравишта, нарочито када се утврди да је тражилац наставио да изражава своја уверења или оријентацију коју је имао у држави порекла или уобичајеног боравишта.

Ако тражилац поднесе накнадни захтев за азил, битне чињенице и докази настали након правноснажности одлуке, а који се односе на утврђивање испуњености услова за одобрење права на азил, не могу се заснивати искључиво на околностима које је тражилац проузроковао личним поступањем како би испунио услове за одобрење права на азил.

Дела прогона

Члан 28.

Дела која се сматрају прогоном у складу са чланом 24. овог закона морају бити:

- 1) довољно озбиљна по својој природи или понављању да представљају озбиљно кршење основних људских права, нарочито права која не могу бити ограничена према члану 15. став 2. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода или
- 2) скуп различитих мера, укључујући кршење људских права, које су довољно озбиљне да могу утицати на појединца на сличан начин као дела из тачке 1) овог става.

Дела прогона из става 1. овог члана, су нарочито:

- 1) физичко или психичко насиље, укључујући сексуално и родно засновано насиље;
- 2) законске, административне, полицијске или судске мере које су дискриминишуће или које се примењују на дискриминишући начин;
- 3) судски поступак или кажњавање које је несразмерно или дискриминишуће;
- 4) ускраћивање судске заштите услед чега се изричу несразмерне и дискриминишуће казне;
- 5) судски поступак или кажњавање због одбијања да се обавља војна обавеза приликом сукоба, када би обављање војне обавезе укључивало кривична дела или радње које су наведене као разлози за ускраћивање права на азил сагласно чл. 33. и 34. овог закона;
- 6) дела која су по својој природи специфично везана за пол или децу.

Између разлога прогона и дела прогона, као и непостојања заштите од таквих дела мора постојати повезаност.

Починиоци прогона или озбиљне неправде

Члан 29.

Починиоци прогона из члана 24. овог закона и озбиљне неправде из члана 25. став 2. овог закона, могу бити:

- 1) државни органи;
- 2) странке или организације које контролишу државу или знатан део државног подручја;
- 3) недржавни органи, ако се докаже да државни органи или странке, односно организације које контролишу знатан део државног подручја, укључујући међународне организације нису у могућности или не желе пружити заштиту од прогона или трпљења озбиљне неправде.

Даваоци заштите у држави порекла

Члан 30.

Заштиту од прогона и трпљења озбиљне неправде у држави порекла или држави уобичајеног боравишта у смислу чл. 24. и 25. овог закона, под условом да могу и желе, пружају:

- 1) државни органи или
- 2) странке и државне или међународне организације које контролишу државу или знатан део државног подручја.

Заштита из става 1. овог члана мора бити ефикасна и трајна.

Заштита из става 1. овог члана подразумева постојање ефикасног правног система за спречавање, откривање и кажњавање дела која представљају прогон или озбиљну неправду, као и могућност приступа таквој заштити.

Заштита унутар државе

Члан 31.

При процени основаности захтева за азил утврђује се и могућност заштите тражиоца унутар државе његовим пресељењем у одређени део државе порекла или државе уобичајеног боравишта где:

- 1) не постоје оправдани разлози за страх од прогона, нити постоји опасност од трпљења озбиљне неправде или
- 2) тражилац може добити ефикасну заштиту од прогона или трпљења озбиљне неправде.

Пресељење из става 1. овог члана се сматра могућим:

- 1) ако тражилац до тог дела државе може путовати на сигуран и законит начин;
- 2) ако ће тражиоцу бити дозвољен улазак у тај део државе;
- 3) ако се разумно може очекивати да се тражилац у том делу државе настани.

Приликом процене постоје ли основани разлози за страховање тражиоца од прогона и постоји ли стварна опасност од неправде, односно има ли тражилац приступ заштити од прогона или озбиљне неправде у неком делу државе свог порекла, узимају се у обзир опште околности познате за тај део државе, као и личне околности тражиоца.

Процена чињеница и околности

Члан 32.

Тражилац је дужан да сарађује са Канцеларијом за азил и да приложи сву расположиву документацију и изнесе тачне и истините податке који се односе на идентитет, узраст, држављанство, чланове породице, државу и адресу претходног пребивалишта, претходне захтеве, кретање након што је напустио државу порекла, личне и путне исправе и разлоге на којима се заснива његов захтев за азил.

Приликом одлучивања о основаности захтева за азил, Канцеларија за азил прикупља и разматра све релевантне чињенице, доказе и околности, узимајући у обзир нарочито:

1) релевантне чињенице и доказе које је изнео тражилац, укључујући информацију да ли би био или би могао бити изложен прогону или ризику од трпљења озбиљне неправде;

2) актуелне извештаје о стању у држави порекла тражиоца или држави његовог уобичајеног боравишта и, по потреби, о државама кроз које је путовао, укључујући законе и прописе тих држава, као и начин на који се они примењују – који су садржани у различитим изворима међународних организација, као што су УНХЦР и Европска канцеларија за подршку азилу (*European asylum support office*, у даљем тексту: *EACO*), као и других организација које се баве заштитом људских права;

3) положај и личне околности тражиоца, укључујући његов пол и узраст како би се на основу тога проценило да ли поступци и дела којима је био или којима би могао бити изложен представљају прогон или озбиљну неправду;

4) да ли су активности тражиоца од момента када је напустио државу порекла биле усмерене на стварање одлучујућих услова за одобрење права на азил како би се проценило да ли те активности могу изложити тражиоца прогону или ризику од трпљења озбиљне неправде ако се врати у ту државу;

5) да ли тражилац може добити заштиту државе чије би држављанство могао доказати.

Чињеница да је тражилац већ био изложен прогону или ризику од трпљења озбиљне неправде, односно претњама таквим прогоном или претњама озбиљном неправдом показатељ је да постоји оправдан страх од прогона или трпљења озбиљне неправде, осим ако постоје оправдани разлози да се верује да се такав прогон или озбиљна неправда неће поновити.

Изјава тражиоца сматра се веродостојном у делу у којем одређена чињеница или околност није поткрепљена доказима:

1) ако је тражилац уложио искрен напор да поткрепи свој захтев доказима;

2) ако су сви релевантни елементи који су му на располагању поднети, уз задовољавајуће објашњење зашто недостају остале релевантне чињенице;

3) ако је утврђено да су изјаве тражиоца доследне и прихватљиве, као и да нису у супротности са специфичним и општим информацијама које су релевантне за одлучивање о захтеву за азил;

4) ако је тражилац изразио намеру да тражи азил у што краћем року или је оправдао зашто није тако поступио;

5) ако је утврђена општа веродостојност изјаве тражиоца.

Разлози за ускраћивање права на уточиште

Члан 33.

Право на уточиште се неће одобрити тражиоцу ако постоје основани разлози на основу којих се сматра да је починио, подстрекавао или на други начин учествовао у извршењу:

1) злочина против мира, ратног злочина или злочина против човечности, у складу са одредбама садржаним у међународним конвенцијама донетим у циљу спречавања таквих злочина;

2) тешког кривичног дела које није политичког карактера, које је почињено изван територије Републике Србије пре него што је тражилац ушао на територију Републике Србије;

3) дела супротна циљевима и принципима Уједињених нација, како је истакнуто у Преамбули и чл. 1. и 2. Повеље Уједињених нација.

Право на уточиште се неће одобрити тражиоцу који представља опасност по националну безбедност и јавни поредак Републике Србије.

Право на уточиште се неће одобрити тражиоцу који већ има одобрен боравак у држави која му на основу тог боравака признаје иста права и обавезе као држављанима те државе.

Право на уточиште се неће одобрити тражиоцу који ужива заштиту или прима помоћ неког органа или агенције Уједињених нација, осим УНХЦР-а.

Ако заштита или помоћ из става 4. овог члана престану из било ког разлога на који тражилац није могао утицати, а његов положај није коначно решен у складу са одговарајућим резолуцијама које је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација, одобриће му се право на азил.

Разлози за ускраћивање супсидијарне заштите

Члан 34.

Супсидијарна заштита се неће одобрити тражиоцу ако постоје озбиљни разлози на основу којих се сматра да је починио, подстрекавао или на други начин учествовао у извршењу:

1) злочина против мира, ратног злочина или злочина против човечности, у складу са одредбама садржаним у међународним конвенцијама донетим у циљу спречавања таквих злочина;

2) тешког кривичног дела;

3) дела супротних циљевима и принципима Уједињених нација, како је истакнуто у Преамбули и чл. 1. и 2. Повеље Уједињених нација.

Супсидијарна заштита се неће одобрити тражиоцу који представља опасност по националну безбедност и јавни поредак Републике Србије.

Тешким кривичним делом из става 1. тачка 2) овог члана сматра се кривично дело за које се према законодавству Републике Србије може изрећи казна затвора у трајању од пет година или тежа казна.

IV. ПОСТУПАК АЗИЛА

Регистрација

Члан 35.

Приликом граничне контроле на уласку у Републику Србију или на територији Републике Србије, странац може усменим или писменим путем,

пред овлашћеним полицијским службеником Министарства изразити намеру да поднесе захтев за азил.

Изузетно, странац намеру да поднесе захтев за азил може изразити и у центру за азил, у другом објекту одређеном за смештај тражилаца, из члана 51. овог закона, као и прихватилишту за странце.

Странац који је изразио намеру да поднесе захтев за азил у складу са ставом 1. овог члана се одмах након што је изразио ту намеру региструје и упућује у центар за азил или у други објекат који је одређен за смештај тражилаца, у који се мора јавити у року од 72 сата од момента када му је издата потврда о регистрацији.

Када је то неопходно или ако је испуњен неки од основа из члана 77, као и у другим случајевима када то захтевају разлози безбедности, странац чија је намера да тражи азил регистрована, спроводи се у центар за азил или у други објекат који је одређен за смештај тражилаца.

Овлашћени полицијски службеник у циљу регистрације странца фотографише га и узима му отиске прстију.

Малолетном лицу за које се поуздано или недвосмислено може утврдити да је млађе од 14 година не узимају се отисци прстију.

Овлашћени полицијски службеник има право прегледа странца уз пуно поштовање његовог физичког и психичког интегритета и људског достојанства и прегледа његових ствари ради проналажења личних исправа и докумената потребних за утврђивање идентитета.

Овлашћени полицијски службеник има право привременог задржавања свих исправа и докумената који могу бити од значаја у поступку азила, ако је то потребно, о чему се странцу издаје потврда.

Странац који поседује пасош, личну карту или други идентификациони документ, дозволу боравка, визу, извод из матичне књиге рођених, путну карту, односно другу исправу или какво писмено од значаја за поступак азила, дужан је да их приложи приликом регистрације.

Ако странац намерно омета, избегава регистрацију или не пристане на регистрацију из става 5. овог члана примењују се прописи који уређују правни положај странаца.

Овлашћени полицијски службеник Министарства о извршеној регистрацији издаје потврду о регистрацији странца који је изразио намеру да поднесе захтев за азил (у даљем тексту: потврда о регистрацији).

Приликом пријема странца којем је издата потврда о регистрацији у центар за азил или други објекат намењен за смештај тражилаца, Комесаријат у потврди о регистрацији потврђује чињеницу пријема.

Ако се странац након што је регистрован, без оправданог разлога не јави у центар за азил или други објекат одређен за смештај тражилаца у року од 72 сата, примењују се прописи о правном положају странаца.

Ако странац самовољно, без одобрења и оправданог разлога напусти центар за азил или други објекат одређен за смештај тражилаца пре истека законом прописаног рока за подношење захтева за азил, примењују се прописи о правном положају странаца.

Начин и поступак регистрације, изглед и садржину потврде о регистрацији ближе уређује министар надлежан за унутрашње послове (у даљем тексту: министар).

Покретање поступка азила

Члан 36.

Поступак азила покреће се подношењем захтева за азил овлашћеном службенику Канцеларије за азил, на прописаном обрасцу најкасније у року од 15 дана од дана регистрације.

Ако овлашћени службеник Канцеларије за азил не омогући странцу коме је издата потврда да тражи азил да поднесе захтев за азил у року из става 1. овог члана, тражилац може то учинити попуњавањем обрасца захтева за азил у року од осам дана од дана истека рока из става 1. овог члана.

Поступак азила се сматра покренутим достављањем обрасца захтева за азил Канцеларији за азил.

Захтев за азил подноси се лично, осим у случајевима предвиђеним овим законом. Уколико се захтев за азил подноси преко другог лица у складу са одредбама овог закона, тражилац мора бити лично присутан.

Пре него што тражилац поднесе захтев за азил, поступајући надлежни орган је дужан да тражиоца поучи о његовим правима и обавезама, а посебно о праву на боравак, праву на бесплатног преводиоца током поступка, праву на правну помоћ и праву на приступ УНХЦР-у.

Садржину и изглед обрасца захтева за азил и других образаца предвиђених овим законом прописује министар.

Саслушање

Члан 37.

Овлашћени службеник Канцеларије за азил, који је прошао неопходну обуку, саслушава тражиоца у најкраћем могућем року о свим чињеницама и околностима које су од значаја за одлучивање о поднетом захтеву за азил, а нарочито за утврђивање:

- 1) идентитета тражиоца;
- 2) разлога на којима се заснива захтев за азил;
- 3) кретања тражиоца након што је напустио државу порекла или државу уобичајеног боравишта;
- 4) да ли је тражилац већ тражио азил у некој другој држави.

Овлашћени службеник Канцеларије за азил може тражиоца више пута саслушати ради утврђивања чињеничног стања.

Тражилац је дужан да у току саслушања у потпуности сарађује са овлашћеним службеником Канцеларије за азил, да изнесе веродостојна и уверљива образложења разлога на којима заснива свој захтев за азил, приложи све доступне доказе којима поткрепљује свој захтев и истинито одговара на сва питања која су му постављена.

Тражилац је дужан да лично присуствује саслушању и учествује у њему, без обзира на то да ли има законског заступника или пуномоћника.

Тражилац се саслушава и у одсуству уредно позваног пуномоћника који није оправдао своје одсуствовање.

Чланови породице тражиоца саслушавају се одвојено, осим када је то према процени службеника који спроводи саслушање неопходно ради утврђивања битних чињеница на којима се заснива захтев за азил.

На саслушању тражиоца јавност је искључена.

Изузетно од става 7. овог члана, саслушању може присуствовати представник УНХЦР-а ако се томе не противи тражилац.

Саслушање тражиоца може бити тонски или аудио-визуелно снимљено, ако је о томе обавештен тражилац.

Саслушање тражиоца се може изоставити:

1) ако се на основу доступних доказа може донети одлука којом се усваја захтев за азил и одобрава право на уточиште;

2) ако тражилац није способан да дâ изјаву због трајних околности на које сам не може утицати;

3) ако се оцењује допуштеност накнадног захтева за азил у складу са чланом 46. ст. 2. и 3. овог закона.

Ако се саслушање изостави у складу са ставом 10. тачка 2) овог члана, тражиоцу или члану његове породице омогућава се да поднесе доказе и дâ изјаве битне за одлучивање о захтеву за азил.

Ако је број поднетих захтева за азил повећан у толикој мери да овлашћени службеници Канцеларије за азил нису у могућности да благовремено саслушају сваког тражиоца, Влада може, на захтев надлежног органа, донети одлуку којом се у поступак саслушања привремено укључују службеници других организационих јединица надлежног органа или других државних органа, који пре укључивања у поступак саслушања морају проћи неопходну обуку.

Одлучивање о основаности захтева за азил

Члан 38.

Канцеларија за азил испитује основаност захтева за азил и доноси одлуку којом:

1) усваја захтев и одобрава право на уточиште ако тражилац испуњава услове из члана 24. овог закона;

2) усваја захтев и додељује супсидијарну заштиту ако тражилац испуњава услове из члана 25. овог закона;

3) одбија захтев као неоснован ако тражилац не испуњава услове прописане у чл. 24. и 25. овог закона;

4) одбија захтев ако су испуњени услови за ускраћивање у складу са чл. 33. и 34. овог закона;

5) одбија захтев као неоснован ако тражилац не испуњава услове из чл. 24. и 25. овог закона и ако постоје околности из члана 40. овог закона.

У одлуци из става 1. тач. 3)–5) овог члана Канцеларија за азил одређује рок у којем странац који нема други основ за боравак у Републици Србији мора да напусти територију Републике Србије.

Рокови

Члан 39.

Одлука о захтеву за азил у редовном поступку доноси се најкасније у року од три месеца од дана подношења захтева за азил или допуштеног накнадног захтева за азил.

Рок се може продужити за три месеца ако:

- 1) захтев садржи сложена чињенична или правна питања;
- 2) велики број странаца истовремено поднесе захтев за азил.

Изузетно од става 2. овог члана, рок се може продужити за додатна три месеца ако је то потребно да би се захтев размотрио у потпуности и на одговарајући начин.

Ако се одлука не може донети у року из става 1. овог члана, тражилац се обавештава о томе, као и у ком року може очекивати доношење одлуке.

Ако се може оправдано очекивати да се одлука о захтеву за азил не може донети у роковима из ст. 1–3. овог члана због привремено несигурног стања у држави порекла тражиоца, овлашћени службеници Канцеларије за азил проверавају стање у држави порекла тражиоца на свака три месеца и у разумном року обавештавају тражиоца о одлагању доношења одлуке.

У случају из става 5. овог члана одлука се мора донети најкасније у року од 12 месеци од дана подношења захтева за азил.

Убрзани поступак

Члан 40.

Одлука о захтеву за азил доноси се у убрзаном поступку ако се утврди:

1) да је тражилац изнео само оне податке који нису од значаја за процену основаности захтева;

2) да је тражилац свесно довео у заблуду службенике Канцеларије за азил износећи лажне податке или предочивши фалсификована документа, односно не пружајући релевантне податке или прикривајући документа која би могла негативно утицати на одлуку;

3) да је тражилац намерно уништио или сакрио исправе за утврђивање идентитета или држављанства у циљу пружања лажних података о идентитету или држављанству;

4) да је тражилац изнео очигледно недоследне, контрадикторне, лажне или неуверљиве изјаве, које су у супротности са провереним подацима о држави порекла, које чине његов захтев неуверљивим;

5) да је тражилац поднео накнадни захтев за азил допуштен у складу са чланом 46. ст. 2. и 3. овог закона;

6) да је тражилац поднео захтев са очигледном намером да одложи или спречи извршење одлуке која би имала за последицу његово удаљење из Републике Србије;

7) да тражилац представља озбиљну опасност по националну безбедност и јавни поредак;

8) да је могуће применити концепт сигурне државе порекла, у складу са чланом 44. овог закона.

Одлука о захтеву за азил у убрзаном поступку доноси се најкасније у року од 30 дана од дана подношења захтева за азил или допуштеног накнадног захтева за азил, уз спровођење целокупног поступка азила.

Канцеларија за азил дужна је да обавести тражиоца да се о његовом захтеву за азил одлучује у убрзаном поступку.

Убрзани поступак се не може водити о захтеву за азил који је поднело малолетно лице без пратње.

Против одлуке Канцеларије за азил донете у убрзаном поступку може се изјавити жалба Комисији за азил у року од осам дана од дана уручења одлуке.

Поступање на граници или у транзитном простору

Члан 41.

На граничном прелазу, односно у транзитном простору ваздушне луке и луке унутрашњих вода спроводи се целокупан поступак азила уз поштовање основних начела прописаних овим законом, само:

- 1) ако се тражиоцу обезбеде адекватан смештај и исхрана;
- 2) ако се захтев за азил, односно накнадни захтев за азил може одбити као неоснован у складу са чланом 38. став 1. тачка 5) овог закона;
- 3) ако се захтев за азил, односно, накнадни захтев за азил може одбацити у складу са чланом 42. овог закона.

Представницима удружења која се баве пружањем правне помоћи тражиоцима и лицима којима је одобрено право на азил обезбеђује се ефикасан приступ граничним прелазима, односно транзитном простору ваздушне луке и луке унутрашњих вода, у складу са прописима којима је уређена заштита државне границе.

Пуномоћнику или представнику удружења које се бави пружањем правне помоћи тражиоцима и лицима којима је одобрено право на азил, осим УНХЦР-а, може се привремено ограничити приступ тражиоцу када је то неопходно ради заштите националне безбедности или јавног поретка Републике Србије.

Поступак азила по захтеву малолетног лица без пратње не може се водити на граници или у транзитном простору.

Канцеларија за азил одлуку о захтеву за азил у случају из става 1. овог члана доноси најкасније у року од 28 дана од дана подношења захтева.

Ако Канцеларија за азил не донесе одлуку у року из става 5. овог члана, тражиоцу се омогућава улазак у Републику Србију ради спровођења поступка по поднетом захтеву за азил.

Против одлуке из става 5. овог члана може се поднети жалба Комисији за азил у року од пет дана од дана уручења одлуке.

Одбацивање захтева или накнадног захтева

Члан 42.

Одлука којом се одбацује захтев за азил без испитивања основаности истог, доноси се:

- 1) ако је могуће применити концепт прве државе азила у складу са чланом 43. овог закона;
- 2) ако је могуће применити концепт сигурне треће државе у складу са чланом 45. овог закона.

Одредбе из става 1. тачка 1) овог члана ће се применити под условом да ће тражилац у првој држави азила бити поново прихваћен.

Канцеларија за азил доноси одлуку којом одбацује накнадни захтев за азил ако оцени да је недопуштен у складу са чланом 46. ст. 2. и 3. овог закона.

Против одлуке о одбацивању захтева за азил или накнадног захтева за азил може се поднети жалба Комисији за азил у року од осам дана од дана уручења одлуке.

Прва држава азила

Члан 43.

Првом државом азила сматра се држава:

- 1) у којој је тражиоцу признат статус избеглице, ако се тражилац још увек може позвати на ту заштиту или
- 2) у којој тражилац ужива ефективну заштиту, укључујући гаранције које произлазе из начела забране протеривања или враћања.

Тражиоцу се омогућава да оспори примену концепта прве државе азила у односу на његове посебне околности.

Сигурна држава порекла

Члан 44.

Сигурном државом порекла сматра се она држава за коју се на основу правног стања, примене прописа и општих политичких околности утврди да у њој не постоје дела прогањања из члана 24. овог закона, нити ризик од трпљења озбиљне неправде из члана 25. став 2. овог закона, што се утврђује на основу података о:

- 1) релевантним прописима државе и начинима на које се ти прописи примењују;
- 2) поштовању права и слобода зајемчених Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, нарочито њеним чланом 15. став 2, Међународним пактом о грађанским и политичким правима, као и Конвенцијом Уједињених нација против тортуре и других окрутних, нечовечних или понижавајућих поступања или кажњавања;
- 3) поштовању начела забране протеривања или враћања;
- 4) примени ефикасног правног лека.

Подаци из става 1. овог члана прикупљају се из различитих меродавних извора, а посебно од ЕАСО, УНХЦР, Савета Европе као и других релевантних међународних организација.

Листу сигурних држава порекла утврђује Влада на предлог министарства надлежног за спољне послове и, према потреби, ревидира је узимајући у обзир одредбе става 1. овог члана.

Министарство надлежно за спољне послове Предлог листе сигурних држава порекла сачињава узимајући у обзир мишљења надлежних органа одређених овим законом.

Испуњеност услова за примену концепта сигурне државе порекла процењује се посебно за сваки поднети захтев.

Држава наведена на Листи сигурних држава порекла може се сматрати сигурном државом порекла у конкретном случају само:

- 1) ако је тражилац држављанин те државе или ако је у тој држави имао уобичајено боравиште ако се ради о тражиоцу без држављанства;
- 2) ако тражилац није веродостојно образложио зашто се та држава порекла за њега не може сматрати сигурном државом порекла.

Тражилац се благовремено обавештава о примени концепта сигурне државе порекла како би му се омогућило да оспори ту примену у складу са ставом 5. овог члана с обзиром на његове личне околности.

Сигурна трећа држава

Члан 45.

Сигурна трећа држава је држава у којој је тражилац сигуран од прогона из члана 24. овог закона или ризика од трпљења озбиљне неправде из члана 25. став 2. овог закона, у којој ужива гаранције које су прописане у начелу забране протеривања или враћања и у којој постоји могућност приступа ефикасном поступку одобрења и уживања заштите у складу са Конвенцијом о статусу избеглица из 1951. године (у даљем тексту: Конвенција из 1951.).

Приликом утврђивања услова за примену концепта сигурне треће државе процењује се сваки захтев посебно, при чему се процењује испуњава ли нека држава услове из става 1. овог члана, као и да ли постоји веза између те државе и тражиоца на основу које се може разумно очекивати да у њој затражи азил.

Тражилац се благовремено обавештава о примени концепта сигурне треће државе како би му се омогућило оспоравање у складу са ст. 1. и 2. овог члана, с обзиром на његове личне околности.

Тражиоцу чији је захтев за азил одбачен у складу са чланом 42. став 1. тачка 2) овог закона, Канцеларија за азил издаје потврду којом се надлежни државни органи сигурне треће државе обавештавају да се у Републици Србији није разматрала основаност његовог захтева.

Ако трећа држава одбије да прихвати странца, о основаности његовог захтева за азил одлучује се у складу са одредбама овог закона.

Накнадни захтев за азил

Члан 46.

Накнадни захтев за азил тражилац може поднети ако обезбеди доказе да су се околности релевантне за одобравање права на азил битно измениле или доказе које из оправданих разлога није изнео у претходном поступку, и то након правноснажности одлуке којом је претходни:

- 1) захтев одбијен у складу са чланом 38. став 1. тач. 3)–5) овог закона;
- 2) поступак обустављен у складу са чланом 47. став 2. тачка 1) овог закона.

Накнадни захтев за азил мора бити разумљив и садржати битне чињенице и доказе настале након правноснажности одлуке или чињенице и доказе које тражилац из оправданих разлога није изнео у претходном поступку, а који се односе на утврђивање испуњавања услова за одобрење азила.

Допуштеност накнадног захтева за азил процењује се на основу нових чињеница и доказа, а у вези са чињеницама и доказима изнетим у претходном поступку азила.

Ако утврди да је накнадни захтев за азил допуштен, надлежни орган укида претходну одлуку и поново одлучује о основаности захтева.

Накнадни захтев за азил се одбацује ако се утврди да је недопуштен у складу са ст. 2. и 3. овог члана.

Канцеларија за азил одлучује о накнадном захтеву за азил најкасније у року од 15 дана од дана његовог подношења.

Обустава поступка и повраћај у пређашње стање

Члан 47.

Поступак одлучивања о захтеву за азил обуставља се ако тражилац одустане од захтева.

Сматра се да је тражилац одустао од захтева:

- 1) ако повуче свој захтев писменом изјавом;
- 2) ако се не одазове саслушању на које је уредно позван, а не оправда разлоге свог изостанка или ако одбије да дâ исказ;
- 3) ако не обавести Канцеларију за азил о промени адресе боравка у року од три дана од дана када је промена настала или ако на други начин спречава да му се уручи позив или друга писмена, а не оправда разлоге за пропуштање;
- 4) ако напусти Републику Србију без знања Канцеларије за азил, а не изнесе оправдане разлоге.

У одлуци о обустави поступка одређује се рок у којем странац који нема други основ за боравак у Републици Србији мора да напусти територију Републике Србије и ако то не учини, принудно се удаљава, у складу са законом којим се уређује правни положај странца.

Тражилац може поднети предлог за повраћај у пређашње стање у складу са законом којим је уређен општи управни поступак када је одлука о обустави поступка донета из разлога наведених у ставу 2. тач. 2), 3) и 4) овог члана.

О предлогу за повраћај у пређашње стање одлучује Канцеларија за азил.

V. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА И ОБАВЕЗА ТРАЖИОЦА

Права тражиоца

Члан 48.

Тражилац има право на:

- 1) боравак и слободу кретања у Републици Србији;
- 2) материјалне услове прихвата;
- 3) социјалну помоћ;
- 4) здравствену заштиту;
- 5) основно и средње образовање;
- 6) информисање и правну помоћ;
- 7) слободу вероисповести;
- 8) приступ тржишту рада;
- 9) исправе у складу са чл. 90. и 91. овог закона.

Боравак и слобода кретања у Републици Србији

Члан 49.

По пријему у центар за азил или други објект намењен за смештај тражилаца, тражилац има право да борави у Републици Србији и за то време

може се слободно кретати на територији, осим ако постоје разлози за ограничење његовог кретања из члана 77. овог закона.

Материјални услови прихвата

Члан 50.

Материјални услови прихвата обухватају: смештај, храну, одећу и новчана средства за личне потребе.

Висина новчаних средстава за личне потребе из става 1. овог члана једнака је висини средстава коју остварују одрасли корисници права у социјалној заштити без прихода, смештени у установу социјалне заштите, у складу са прописима који уређују област социјалне заштите. Новчана средства додељују се за највише четири члана породичног домаћинства тражиоца, укључујући и тражиоца.

Приликом смештаја странца који је регистрован да је изразио намеру да тражи азил и тражиоца посебно се води рачуна о његовом полу и узрасту, о томе да ли има положај лица којем су потребне посебне процесне или прихватне гаранције, као и о јединству породице.

Материјални услови прихвата могу се умањити или престати ако тражилац има сопствена средства или ако почне да остварује приходе по основу рада који су довољни да покрије материјалне услове прихвата, као и ако злоупотребом додељене помоћи из става 1. овог члана оствари корист.

Одлуку о умањењу или престанку материјалних услова прихвата доноси Комесаријат.

Против одлуке из става 5. овог члана тражилац може уложити жалбу Комисији за азил.

Жалба не одлаже извршење решења уколико је донета одлука о смањењу или укидању џепарца.

Ако тражилац поседује сопствена новчана средства, може о свом трошку боравити ван смештајних капацитета Комесаријата искључиво уз претходно одобрење Канцеларије за азил, које се издаје пошто је поднет захтев. Изузетно, може се издати и раније ако то разлози сигурности станца који је регистрован да је изразио намеру да тражи азил захтевају.

Прописе о условима под којима се обезбеђују материјални услови прихвата, поступку за њихово умањење или престанак и другим питањима везаним за умањење или престанак материјалних услова прихвата и прописе о правилима кућног реда у центру за азил и другом објекту намењеном за смештај тражилаца, као и прописе о начину исплате средстава за личне потребе доноси руководилац Комесаријата.

Материјални услови смештаја могу се обезбедити у центру за азил или другом објекту који је одређен за те намене (хотел, одмаралиште, други погодан објекат).

Центар за азил и други објекат за смештај тражилаца

Члан 51.

До доношења правноснажне одлуке о захтеву за азил, тражиоцима се обезбеђују материјални услови прихвата у центру за азил или другом објекту намењеном за смештај тражилаца.

Влада одлуком оснива један или више центара за азил.

Влада одлуком одређује један или више објеката намењених за смештај тражилаца.

Радам центра за азил или другог објекта намењеног за смештај тражилаца руководи руководилац Комесаријата, који својим актом уређује и унутрашњу организацију и систематизацију радних места у центру за азил или другом објекту намењеном за смештај тражилаца.

Средства за рад центра за азил и другог објекта намењеног за смештај тражилаца обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Члан 52.

У центру за азил и другом објекту намењеном за смештај тражилаца обезбеђују се материјални услови прихвата малолетног лица без пратње до доношења правноснажне одлуке о захтеву за азил.

Изузетно, малолетном лицу без пратње које је поднело захтев за азил, до доношења правноснажне одлуке о његовом захтеву, Комесаријат, на основу решења центра за социјални рад, обезбеђује смештај у установи социјалне заштите, код другог пружаоца услуге смештаја или у другој породици ако се у центру за азил или другом објекту намењеном за смештај тражилаца не могу обезбедити потребни услови за његов смештај.

Изузетно, тражилац који је у посебном психо-физичком стању, којем су потребне посебне процесне и прихватне гаранције и којем се у центру за азил или другом објекту намењеном за смештај тражилаца не могу обезбедити потребни услови за његов смештај, Комесаријат, на основу решења центра за социјални рад, обезбеђује смештај у установи социјалне заштите, код другог пружаоца услуге смештаја или у другој породици.

Центар за социјални рад дужан је да пре доношења решења из ст. 2. и 3. овог члана спроведе поступак у складу са законом, као и да прибави сагласност Комесаријата за плаћање трошкова смештаја.

Средства за смештај тражиоца из ст. 2. и 3. овог члана у установе социјалне заштите, код другог пружаоца услуге смештаја или у другој породици обезбеђују се у буџету Републике Србије из средстава намењених за обезбеђење смештаја тражилаца.

Социјална помоћ

Члан 53.

Ако није смештен у смештајним капацитетима Комесаријата, установама социјалне заштите, код другог пружаоца услуге смештаја или у другој породици, тражилац има право на социјалну помоћ.

Министар надлежан за социјалну политику ближе уређује питања социјалне помоћи тражилаца.

Здравствена заштита

Члан 54.

Приликом пријема у центар за азил или други објекат за смештај, сви тражиоци се здравствено прегледају, а обављање здравствених прегледа ближе уређује министар надлежан за послове здравља.

Тражилац има право на здравствену заштиту, у складу са прописима којима је уређена здравствена заштита странаца.

У омогућавању остваривања права на здравствену заштиту тражиоца, одговарајућа здравствена заштита се приоритетно пружа тешко оболелом

тражиоцу, тражиоцу који је жртва мучења, силовања и других тешких облика психолошког, физичког или сексуалног насиља, као и тражиоцу са менталним сметњама.

Образовање

Члан 55.

Тражилац има право на бесплатно основно и средње образовање, у складу са посебним прописима.

Приступ образовању из става 1. овог члана малолетном тражиоцу обезбеђује се одмах, а најкасније у року од три месеца од дана када је поднео захтев за азил.

Информисање и правна помоћ

Члан 56.

Странац који је изразио намеру да тражи азил у Републици Србији, као и тражилац има право да буде информисан о својим правима и обавезама током целог поступка азила.

Тражилац има право да буде информисан о својим правима и обавезама која се односе на материјалне услове прихвата најкасније у року од 15 дана од дана када је поднео захтев за азил.

Тражилац има право да буде информисан о удружењима грађана или другим организацијама које пружају помоћ и информације тражиоцима.

Странац који је изразио намеру да тражи азил у Републици Србији, као и тражилац може користити бесплатну правну помоћ и заступање пред надлежним органима од удружења чији су циљеви и деловање усмерени на пружање правне помоћи тражиоцима и лицима којима је одобрено право на азил, као и бесплатну правну помоћ УНХЦР-а.

Приступ тржишту рада тражиоца

Члан 57.

Тражилац има право на приступ тржишту рада у складу са прописима који уређују област запошљавања странаца.

Посебне обавезе тражиоца

Члан 58.

Обавезе тражиоца су:

1) да се придржава мера ограничења кретања из члана 78. овог закона, ако су оне одређене;

2) да о свакој промени раније одобрене адресе, у року од три дана од промене адресе, писмено обавести Канцеларију за азил;

3) да се придржава кућног реда ако је смештен у центру за азил или другом објекту за смештај тражилаца;

4) да се одазива на позиве и сарађује са Канцеларијом за азил и другим надлежним органима у свим фазама поступка азила;

5) да овлашћеном службенику преда своја идентификациона документа, путну исправу и друга документа која могу бити од значаја за његову идентификацију;

6) да сарађује са овлашћеним службеницима приликом регистрације;

7) да сарађује са овлашћеним службеницима приликом здравственог прегледа;

8) да остане на територији Републике Србије до окончања поступка азила;

9) да напусти центар за азил или други објекат за смештај тражилаца по правноснажности одлуке о захтеву за азил.

О непоштовању обавеза из става 1. тач. 3), 7) и 9) овог члана, овлашћени службеник центра за азил или другог објекта за смештај тражилаца обавештава Канцеларију за азил, која предузима мере из члана 78. овог закона.

VI. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА И ОБАВЕЗА ЛИЦА КОЈЕМ ЈЕ ОДОБРЕНО ПРАВО НА АЗИЛ

Права и обавезе лица којем је одобрено право на азил

Члан 59.

Лице којем је одобрено право на уточиште или супсидијарну заштиту има право на:

- 1) боравак;
- 2) смештај;
- 3) слободу кретања;
- 4) здравствену заштиту;
- 5) образовање;
- 6) приступ тржишту рада;
- 7) правну помоћ;
- 8) социјалну помоћ;
- 9) својину;
- 10) слободу вероисповести;
- 11) спајање породице;
- 12) исправе у складу са чланом 87. овог закона;
- 13) помоћ при интеграцији.

Лице којем је одобрено право на азил дужно је да поштује Устав, законе, друге прописе и опште акте Републике Србије.

Лице коме је одобрено право на азил дужно је да похађа часове српског језика и писма у Републици Србији.

Уколико се лице из става 3. овог члана, без оправданог разлога, не пријави Комесаријату за избеглице и миграције да похађа часове српског језика и писма у року од 15 дана од дана правноснажности решења којим му је одобрено право на азил или престане да похађа исте, губи право на новчану помоћ за привремени смештај, као и право на једнократну новчану помоћ које се обезбеђују из буџета Републике Србије.

Члан породице лица којем је одобрено право на азил има под истим условима сва права и дужности из ст. 1. и 2. овог члана, осим права на спајање породице из тачке 11) став 1. овог члана.

Канцеларија за азил информисе лице којем је одобрено право на азил на језику који то лице разуме у што краћем року по одобрењу права на азил о правима и обавезама везаним за тај статус.

Право на боравак

Члан 60.

Право на боравак у Републици Србији утврђује се решењем о одобреном праву на уточиште, односно о одобреној супсидијарној заштити, а доказује се личном картом за лице коме је одобрено право на азил.

Право на боравак у Републици Србији имају чланови породице лица којем је одобрено право на азил, у складу са одредбама овог закона.

Право на смештај

Члан 61.

Лицу којем је одобрен азил, смештај се обезбеђује према могућностима Републике Србије, најдуже једну годину од правноснажности одлуке којом му је одобрено право на азил, уколико не поседује новчана средства у складу са посебним прописом који регулише смештај лица којима је одобрен азил.

Под смештајем у смислу става 1. овог члана сматра се одређен стамбени простор дат на привремено коришћење или новчана помоћ потребна за привремени смештај.

Слобода кретања

Члан 62.

Лице којем је одобрено право на азил има право да се слободно креће на територији Републике Србије, као и ван територије Републике Србије, у складу са одредбама овог закона.

Право на здравствену заштиту

Члан 63.

Лице којем је одобрено право на азил има право на здравствену заштиту, у складу са прописима којима је уређена здравствена заштита странаца.

Трошкови здравствене заштите лица из става 1. овог члана падају на терет буџета Републике Србије.

Право на образовање

Члан 64.

Лице којем је одобрено право на азил има право на предшколско, основно, средње и високо образовање под истим условима као и држављани Републике Србије, у складу са прописима који уређују област образовања.

Право на приступ тржишту рада

Члан 65.

Лице којем је одобрено право на азил има право на приступ тржишту рада.

Услови за остваривање права из става 1. овог члана ближе су уређени законом који уређује запошљавање странаца.

Право на правну помоћ

Члан 66.

Лице којем је одобрено право на азил има једнака права као држављани Републике Србије у погледу права на слободан приступ судовима, правну помоћ, ослобађање од плаћања судских и других трошкова пред државним органима.

Право на социјалну помоћ

Члан 67.

Лице којем је одобрено право на азил има право на социјалну помоћ.

Министар надлежан за социјалну политику ближе уређује питања социјалне помоћи лицима којима је одобрено право на азил.

Право својине

Члан 68.

Лице којем је одобрено право на азил има право на покретну и непокретну имовину под истим условима као и стално настањени странац у Републици Србији, а у погледу права на заштиту интелектуалне својине – као држављанин Републике Србије.

Слобода вероисповести

Члан 69.

Лице којем је одобрено право на азил има право на живот и васпитање деце у складу са својим верским уверењима.

Право на спајање породице

Члан 70.

Лице којем је одобрено право на азил има право на спајање са члановима породице.

Малолетно дете рођено у браку или ван брака, малолетно усвојено дете или малолетни пасторак лица којем је одобрено право на азил, а које није засновало сопствену породицу следи правни положај родитеља којем је одобрено право на азил, о чему Канцеларија за азил доноси одлуку.

Чланови породице лица којем је одобрено право на азил, а који нису наведени у ставу 2. овог члана регулишу боравак у складу са прописима којима је уређен правни положај странаца.

Члан породице код којег постоје разлози због којих му се може ускратити право на уточиште нема право на спајање породице.

Помоћ при интеграцији

Члан 71.

Република Србија у оквиру својих могућности обезбеђује услове за укључивање лица којима је одобрено право на азил у друштвени, културни и привредни живот, као и да омогући натурализацију избеглица.

Услове, начин, поступак и друга питања од значаја за укључивање лица којима је одобрено право на азил у друштвени, културни и привредни живот у Републици Србији, као и за њихову натурализацију утврђује Влада на предлог Комесаријата.

Ослобађање од реципроцитета

Члан 72.

Након три године боравка у Републици Србији од тренутка одобравања права на уточиште, лице се ослобађа евентуалних мера реципроцитета у погледу права која му на основу закона припадају.

Посебна права малолетног лица без пратње

Члан 73.

Малолетном лицу без пратње којем је одобрено право на азил орган старатељства одређује старатеља, односно законског заступника у што краћем року.

Лице из става 1. овог члана се првенствено смешта са својим одраслим сродницима или лицима са којима га веже нарочита блискост.

Малолетно лице без пратње којем је одобрено право на азил може бити смештено у хранитељску породицу или установу социјалне заштите под условима и у поступку који су прописани у члану 52. овог закона.

Приликом смештања малолетних лица без пратње, ако постоји могућност, браћа и сестре смештају се заједно, у складу са њиховим најбољим интересом, узимајући у обзир њихове године и степен зрелости.

Када је неопходно, надлежни органи започињу трагање за члановима породице малолетног лица без пратње штитећи најбољи интерес малолетног лица, а ако живот или интегритет малолетног лица или његове блиске родбине могу бити угрожени, посебно ако су остали у држави порекла, мора се осигурати прикупљање, обрада и размена информација у складу са начелом поверљивости.

VII. ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА

Привремена заштита

Члан 74.

Привремена заштита је заштита која се одобрава у ванредном поступку у случају масовног прилива расељених лица која се не могу вратити у државу свог порекла или уобичајеног боравишта ако постоји ризик да због тог масовног прилива није могуће ефикасно спровести сваки индивидуални поступак азила ради заштите интереса расељених лица и других лица која траже заштиту.

Одлуку о пружању привремене заштите доноси Влада.

Расељеним лицима из става 1. овог члана сматрају се странци који су били присиљени да напусте подручје или државу свог порекла или уобичајеног боравишта, односно који су били евакуисани, а који се не могу вратити у трајне и сигурне услове живота због ситуације која преовладава у тој држави, а нарочито:

- 1) лица која су напустила подручје оружаних сукоба или локалног насиља;
- 2) лица која су у озбиљној опасности од масовног кршења људских права или која су била жртве тог кршења.

Привремена заштита може се одобрити и лицима која су у време доношења одлуке из става 1. овог члана законито боравила у Републици Србији, али којима је право на боравак истекло пре укидања одлуке о привременој заштити.

У складу са одлуком Владе из става 2. овог члана, лица којима је одобрена привремена заштита региструју се у складу са одредбама овог закона и за свако лице посебно доноси се одлука о одобрењу привремене заштите.

Трајање и престанак привремене заштите

Члан 75.

Привремена заштита се може одобрити најдуже до годину дана.

Ако разлози за привремену заштиту и даље постоје, трајање привремене заштите се може продужити за додатних шест месеци, а најдуже до годину дана.

Привремена заштита престаје када протекне рок за који је одобрена или када престану разлози због којих је одобрена, о чему одлуку доноси Влада.

Изузетно од става 3. овог члана, привремена заштита може престати лицу на основу одлуке Канцеларије за азил, кад се утврди да у односу на њега постоје разлози због којих му се може ускратити право на уточиште.

Права и обавезе лица којем је одобрена привремена заштита

Члан 76.

Лице којем је одобрена привремена заштита има право на:

- 1) боравак у периоду важења привремене заштите;
- 2) исправу која потврђује његов статус и право на боравак;
- 3) здравствену заштиту, у складу са прописима којима је уређена здравствена заштита странаца;
- 4) приступ тржишту рада у периоду важења привремене заштите, у складу са прописима којима се уређује запошљавање странаца;
- 5) бесплатно основно и средње образовање у државним школама, у складу са посебним прописима;
- 6) правну помоћ под условима прописаним за тражиоца;
- 7) слободу вероисповести под истим условима као држављани Републике Србије;
- 8) колективни смештај у објектима одређеним за те намене;
- 9) одговарајући смештај ако се ради о лицу којем су потребне посебне прихватне гаранције, у складу са чланом 17. овог закона.

Лице којем је одобрена привремена заштита има право да поднесе захтев за азил.

Надлежни орган може, у оправданим случајевима, дозволити спајање породице у Републици Србији и одобрити привремену заштиту и члановима породице лица којем је одобрена привремена заштита.

Лице којем је одобрена привремена заштита дужно је да поштује Устав, законе, друге прописе и опште акте Републике Србије.

Одлуку о смештају лица којима је одобрена привремена заштита доноси Влада, на предлог Комесаријата.

VIII. ОГРАНИЧЕЊЕ КРЕТАЊА

Разлози за ограничење кретања

Члан 77.

Кретање тражиоца може се ограничити решењем Канцеларије за азил, када је то неопходно ради:

- 1) утврђивања идентитета или држављанства;
- 2) утврђивања битних чињеница, доказа и околности на којима је захтев за азил заснован, а који се не могу утврдити без ограничења кретања тражиоца, посебно ако постоји ризик од бекства;
- 3) обезбеђивања присуства тражиоца у поступку азила кад се основано може претпоставити да је захтев за азил поднео да би избегао депортацију;
- 4) заштите безбедности Републике Србије и јавног поретка у складу са законом;
- 5) одлучивања, у оквиру поступка, о праву тражиоца да уђе на територију Републике Србије.

Кретање тражиоца и странца чија је намера за тражење азила регистрована може се ограничити решењем Канцеларије за азил и у случају непоштовања обавеза из члана 58. став 1. тач. 3) и 7) овог закона.

Ризик од бекства процењује се на основу свих чињеница, доказа и околности конкретног случаја, при чему се нарочито узимају у обзир ранији покушаји тражиоца да самовољно напусти Републику Србију, његово одбијање да му се провери и утврди идентитет, прикривање или давање лажних података о идентитету или држављанству.

Мере ограничења кретања

Члан 78.

Ограничење кретања се спроводи:

- 1) забраном напуштања центра за азил, одређене адресе, односно одређеног подручја;
- 2) редовним јављањем у одређено време подручној полицијској управи, односно полицијској станици према месту боравка;
- 3) одређивањем боравка у прихватилишту за странце, образованом у складу са законом којим се уређује боравак странаца, под појачаним полицијским надзором;
- 4) одређивањем боравка у установи социјалне заштите за малолетна лица са појачаним надзором;
- 5) привременим одузимањем путне исправе.

Мера из става 1. тачка 3) овог члана може се изрећи ако се индивидуалном проценом утврди да се другим мерама не може остварити сврха ограничења кретања.

Ограничење кретања траје док постоје разлози из члана 77. овог закона, а најдуже три месеца.

Изузетно, када се кретање ограничава из разлога из члана 77. став 1. тач. 2)–4) овог закона, то ограничење кретања се може продужити за додатна три месеца.

Против одлуке о ограничењу кретања може се поднети жалба надлежном вишем суду у року од осам дана од дана уручења одлуке.

Жалба не одлаже извршење решења.

Непоштовање ограничења кретања

Члан 79.

Тражиоцу који прекрши забрану из члана 78. став 1. тач. 1) и 2) овог закона може се одредити боравак у прихватилишту за странце.

Ограничења кретања лица којима су потребне посебне процесне и прихватне гаранције

Члан 80.

Лицу из члана 17. овог закона може се одредити боравак у прихватилишту за странце само ако се индивидуалном проценом утврди да такав смештај одговара његовим личним околностима и потребама, а посебно здравственом стању.

Малолетном лицу без пратње може се одредити боравак у установи социјалне заштите за малолетна лица са појачаним надзором ако се не могу делотворно применити алтернативне мере.

IX. ПРЕСТАНАК ПРАВА НА АЗИЛ И УДАЉЕЊЕ СТРАНЦА

Престанак права на уточиште

Члан 81.

Право на уточиште престаје из следећих разлога:

- 1) ако лице поново ужива заштиту државе порекла и пристаје на ту заштиту;
- 2) ако је лице поново стекло држављанство које је раније изгубило;
- 3) ако је лице стекло ново држављанство и тиме ужива заштиту нове државе;
- 4) ако се лице својом вољом вратило у државу коју је напустило или ван које је остало из страха од прогона или злостављања;
- 5) ако лице више не може да одбије заштиту своје државе порекла јер су престале околности у вези са којима му је додељена заштита;
- 6) ако се лице без држављанства може вратити у државу свог уобичајеног боравишта јер су престале околности у вези са којима му је додељена заштита.

Приликом разматрања разлога из става 1. тач. 5) и 6) овог члана узима се у обзир да ли је промена околности значајна и стална, па се страх од прогона више не може сматрати оправданим.

Престанак заштите у складу са ставом 1. тач. 5) и 6) овог члана не примењују се на лице које одбија да користи заштиту своје државе порекла, односно државе у којој је имало уобичајено боравиште ако се може позвати на уверљиве разлоге везане за могући прогон или злостављање.

Пре доношења одлуке о престанку права на уточиште, Канцеларија за азил упознаје лице са разлозима за престанак заштите и даје му могућност да се изјасни о чињеницама релевантним за престанак заштите.

Престанак супсидијарне заштите

Члан 82.

Супсидијарна заштита престаје када околности на основу којих је одобрена престану или ако се промене до те мере да та заштита више није потребна, тј. да лицу више не прети опасност од озбиљне неправде.

Престанак супсидијарне заштите у складу са ставом 1. овог члана не примењује се на лице које одбија да користи заштиту своје државе порекла, односно државе у којој је претходно боравило ако се ради о лицу без држављанства, јер се може позвати на уверљиве разлоге који произлазе из претходно озбиљне неправде.

Пре доношења одлуке о престанку права на супсидијарну заштиту, Канцеларија за азил упознаје лице са разлозима за престанак те заштите и даје му могућност да се изјасни о чињеницама релевантним за престанак те заштите.

Укидање одлуке о усвајању захтева за азил

Члан 83.

Канцеларија за азил по службеној дужности укида одлуку којом се усваја захтев за азил ако се утврди да постоје разлози из чл. 81. и 82. овог закона.

Престанак права на азил поништавањем одлуке о усвајању захтева за азил

Члан 84.

Канцеларија за азил по службеној дужности поништава одлуку којом се усваја захтев за азил:

1) ако се накнадно утврди да је одлука којом се усваја захтев за азил донета на основу неистинито изнетих чињеница или прикривању чињеница од стране тражиоца и да због тога у тренутку подношења захтева није испуњавао услове за одобрење азила;

2) ако се накнадно утврди да постоје разлози због којих би тражиоцу, на основу закона, право на уточиште, односно супсидијарну заштиту било ускраћено да су ти разлози били познати у тренутку када је поднео захтев за азил;

3) ако лице којем је одобрено право на азил представља опасност по националну безбедност и јавни поредак Републике Србије.

Добровољни повратак

Члан 85.

На захтев лица из члана 23. став 3. овог закона, Комесаријат предузима одговарајуће мере како би се том лицу омогућио добровољан повратак у државу порекла, при чему се води рачуна о људском достојанству.

У случају из става 1. овог члана Комесаријат разматра релевантне извештаје о стању у држави порекла лица, упознаје лице с тим стањем и омогућава му да своју одлуку о повратку донесе уз потпуно познавање чињеница.

Лице из става 1. овог члана, до дана повратка у државу порекла, има право:

- 1) боравак и слободу кретања у Републици Србији;

- 2) смештај, исхрану, одећу и обућу;
- 3) здравствену заштиту;
- 4) предшколско, основно и средње образовање;
- 5) информисање и правну помоћ;
- 6) слободу вероисповести.

Програм за подршку добровољног повратка доноси Влада на предлог Комесаријата.

Удаљење странца

Члан 86.

Странац чији је захтев за азил одлуком надлежног органа, одбијен или одбачен, или је поступак обустављен, као и странац коме је донета одлука из члана 75. ст. 3. и 4. и чл. 83. и 84. овог закона, а који нема други основ за боравак у земљи, дужан је да напусти Републику Србију у року који је одређен том одлуком.

Рок у коме је странац дужан да напусти Републику Србију не може бити краћи од седам нити дужи од 30 дана од дана пријема правноснажне одлуке из става 1. овог члана.

Уколико странац у остављеном року не напусти Републику Србију добровољно, биће принудно удаљен у складу са прописом којим се уређује правни положај странца.

До удаљења из Републике Србије, странац из става 3. овог члана може бити смештен у прихватилиште за странце.

X. ИСПРАВЕ

Врсте исправа

Члан 87.

Министарство лицу које је регистровано у евиденцијама Министарства, лицу које је поднело захтев за азил и лицу којем је одобрено право на азил издаје следеће исправе:

- 1) потврду о регистрацији лица које је изразило намеру да поднесе захтев за азил;
- 2) личну карту за тражиоца азила;
- 3) личну карту за лице којем је одобрено право на уточиште;
- 4) личну карту за лице којем је одобрена супсидијарна заштита;
- 5) личну карту за лице којем је одобрена привремена заштита;
- 6) путну исправу за избеглице.

Лице којем је издата исправа из става 1. овог члана дужно је да ту исправу носи са собом и да је покаже на захтев овлашћеног службеног лица.

Садржину и изглед образаца исправа из става 1. овог члана прописује министар.

Потврда о регистрацији

Члан 88.

Потврда о регистрацији лица које је изразило намеру да поднесе захтев за азил издаје се на прописаном обрасцу и не може да служи као идентификациони документ.

Лична карта за тражиоца азила

Члан 89.

У року од три дана од дана када је тражилац поднео захтев за азил, Канцеларија за азил му на прописаном обрасцу издаје личну карту за тражиоца азила, која му до окончања поступка азила служи као идентификациони документ и као дозвола за боравак у Републици Србији.

Лична карта из става 1. овог члана издаје се и члану породице који је са тражиоцем, а који је поднео захтев.

Лична карта из става 1. овог члана издаје се лицу старијем од 16 година, а на захтев родитеља, односно старатеља и лицу старијем од 10 година.

Лична карта за лице којем је одобрено право на азил или привремена заштита

Члан 90.

Лицу којем је одобрено право на азил или привремена заштита у Републици Србији Канцеларија за азил издаје личну карту на прописаном обрасцу.

Захтев за издавање личне карте из става 1. овог члана подноси лице старије од 16 година, а за лице млађе од 16 година захтев подноси родитељ, односно старатељ.

Лицу којем је одобрено право на уточиште издаје се лична карта са роком важења од пет година, лицу којем је одобрена супсидијарна заштита издаје се лична карта са роком важења од годину дана, а лицу којем је одобрена привремена заштита издаје се лична карта са роком важења који је једнак року на који му је одобрена привремена заштита.

Путна исправа за избеглице

Члан 91.

На захтев лица којем је одобрено право на уточиште у Републици Србији, Канцеларија за азил издаје на прописаном обрасцу путну исправу за избеглице са роком важења од пет година.

За лице млађе од 16 година захтев подноси родитељ, односно старатељ.

У изузетним случајевима хуманитарне природе, путна исправа из става 1. овог члана може се издати и лицима којима је одобрена супсидијарна заштита, а која не поседују националну путну исправу, са роком важења до једне године.

Враћање исправе

Члан 92.

Исправе из члана 87. став 1. тач. 2)–6) овог закона морају се вратити Канцеларији за азил пошто се оконча поступак, укине статус или у случају замене исправе због дотрајалости или оштећења.

Неважећа лична карта

Члан 93.

Несталу личну карту из члана 87. став 1. тач. 3)–5) овог закона надлежни орган решењем проглашава неважећом.

Против решења из става 1. овог члана жалба није допуштена.

Лична карта проглашена неважећом оглашава се у „Службеном гласнику Републике Србије” о трошку лица чија се лична карта оглашава неважећом.

Надлежни орган издаје нову личну карту након доношења решења о проглашењу личне карте неважећом и достављања решења „Службеном гласнику Републике Србије”.

Неважећа путна исправа

Члан 94.

Несталу путну исправу из члана 87. став 1. тачка 6) надлежни орган за издавање путне исправе решењем проглашава неважећом.

Против решења из става 1. овог члана жалба није допуштена.

Путна исправа проглашена неважећом оглашава се у „Службеном гласнику Републике Србије” о трошку лица чија се путна исправа оглашава неважећом.

Надлежни орган за издавање путне исправе издаје нову путну исправу по доношењу решења о проглашењу путне исправе неважећом.

XI. ЗАШТИТА ПРАВА

Право на жалбу

Члан 95.

Против првостепених одлука донетих у поступку азила може се изјавити жалба у року од 15 дана од дана пријема првостепене одлуке, осим ако овим законом није другачије одређено.

Жалба одлаже извршење одлуке.

Судска заштита

Члан 96.

Против коначних одлука донетих у поступку азила може се покренути управни спор.

Тужба одлаже извршење одлуке.

XII. ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 97.

На питања која се односе на обраду података о личности и евиденције које води Министарство, као и питања која се односе на садржину тих евиденција, ажурирање и брисање, рокове чувања и мере заштите података примењују се одредбе закона којим се уређују евиденције и обрада података у области унутрашњих послова.

Одредбе прописа који уређују евиденције и обраду података у области унутрашњих послова примењују се и на податке које, у сврху вођења другостепеног поступка у складу са одредбама овог закона, обрађује Комисија за азил.

Члан 98.

Комесаријат за избеглице и миграције, у сврху обављања послова утврђених овим законом, а у складу са законом који уређује заштиту података о личности, може да прикупља и обрађује податке о личности странаца и са њим повезаних физичких и правних лица и о томе води евиденције које садрже следеће податке:

1) евиденција о странцима који су тражиоци азила и којима су обезбеђени материјални услови прихвата (име и презиме странца; датум рођења; пол странца; држава рођења; држављанство; име и презиме родитеља; матерњи језик; вероисповест; религијска припадност; брачни статус; стручна спрема и степен стручне спреме; занимање; фотографија; врста, број и рок важења стране путне и/или друге идентификационе исправе; име и презиме, датум рођења, адреса и матични број или евиденцијски број супружника, ванбрачног партнера странца, деце или другог члана уже породице странца; последње пребивалиште у земљи порекла; здравствено стање од специјалног значаја за смештај; језици којима се служи; датум, место и начин уласка у Републику Србију; датум пријема и напуштања центра за азил или другог објекта намењеног за смештај тражилаца; лични подаци лица у чијој се пратњи налази странац; чињеници постављеног старатеља; име, презиме и број телефона старатеља малолетног странца; назив и седиште предшколске, школске или високошколске установе у којој се странац школује или студира; назив и седиште здравствене или социјалне установе где се странац лечи или где му је пружена нега; датум подношења захтева за азил; датум пријема и датум напуштања центра за азил или другог објекта намењеног за смештај тражилаца; назив, седиште, матични број и порески идентификациони број правног лица код кога је странац запослен; број, датум издавања и рок важења личне радне дозволе; број, датум издавања и рок важења личне карте за тражиоце; врста и обим додељених материјалних услова прихвата; број и датум одлуке којом се тражиоцу умањује или престаје право на материјалне услове прихвата; број и датум подношења жалбе на одлуку којом се умањује или престаје право на материјалне услове прихвата; број и датум доношења другостепене одлуке по жалби на одлуку којом се умањује или престаје право на материјалне услове прихвата; број и датум доношења одлуке која се односи на споредна питања у току поступка азила; чињеница ограничења слободе кретања; број и датум доношења одлуке о ограничењу слободе кретања странца; разлог ограничења кретања; мере и трајање ограничења кретања);

2) евиденција о странцима којима је одобрено право на азил или привремена заштита којима је обезбеђен неки вид подршке у процесу интеграције (име и презиме странца; датум рођења; пол странца; држава рођења; држављанство; име и презиме родитеља; број и датум доношења одлуке којом је одобрено право на азил или привремена заштита; датум правноснажности одлуке којом је одобрено право на азил; матерњи језик; вероисповест; религијска припадност; брачни статус; стручна спрема и степен стручне спреме; занимање; фотографија; врста, број и рок важења стране путне и/или друге идентификационе исправе; матични или евиденцијски број лица повезаних са странцем; име и презиме, датум рођења, адреса и матични број или евиденцијски број супружника, ванбрачног партнера странца, деце или другог члана уже породице странца; последње пребивалиште у земљи порекла; здравствено стање од специјалног значаја за смештај; језици којима се служи; датум напуштања центра за азил или другог објекта намењеног за смештај тражилаца; чињеница похађања часова српског језика; датум уписа и датум завршетка похађања часова српског језика; чињеница и датум када је положен

испит из српског језика и датум стицања сертификата; чињеница похађања додатних часова и број додатних часова које је странац похађао; назив, седиште и адреса школе где је странац похађао часове српског језика; чињеница похађања часова учења српске културе, историје и уставног уређења, датум уписа и завршетка; назив, седиште и адреса пружаоца услуге давања часова из српске културе, историје и уставног уређења; назив и седиште предшколске, школске или високошколске установе у којој се странац школује или студира; датум покретања поступка за признавање образовања стеченог у иностранству; број и датум одлуке којом је признато образовање у иностранству; број и датум решења којим се странцу одобравају трошкови поступка за признавање образовања стеченог у иностранству; чињеница пријаве странца код Националне службе за запошљавање; чињеница о укључивању у програме намењене унапређењу положаја на тржишту рада; адреса и седиште центра за социјални рад код кога је странац пријављен; број и датум решења којим је одлучено по захтеву за доделу новчане социјалне помоћи; време трајања одобрене новчане социјалне помоћи; број и датум подношења захтева за једнократну новчану помоћ; број и датум доношења решења којим се одлучује о додели једнократне новчане помоћи; висина додељене једнократне новчане помоћи и разлог зашто је одобрена једнократна новчана помоћ; назив и седиште здравствене или социјалне установе где се странац лечи или где му је пружена нега; трошкови превоза и број и датум решења којим се одобрава плаћање трошкова превоза странцу; назив, седиште, матични број и порески идентификациони број правног лица или предузетника које пружа услугу смештаја странцу, име и презиме и матични број и број телефона одговорног лица у правном лицу; име и презиме, адреса и матични број физичког лица који пружа услуге смештаја странцу; промена адресе становања и датум промене адресе; чињеница израде и датум израде плана интеграције странца; име, презиме и број телефона саветника за интеграцију; број телефона странца; број рачуна странца и назив банке у којој странац има рачун; назив, седиште, матични број и порески идентификациони број правног лица код кога је странац запослен; број, датум издавања и рок важења личне радне дозволе; број, датум издавања и рок важења личне карте за лица којима је одобрен азил или привремена заштита; евиденцијски број за странце);

3) евиденција о странцима који су укључени у програме добровољног повратка у земљу порекла (име и презиме странца; датум рођења; пол странца; држава рођења; држављанство; име и презиме родитеља; матерњи језик; вероисповест; религијска припадност; брачни статус; стручна спрема и степен стручне спреме; занимање; фотографија; врста, број и рок важења стране путне исправе; датум и евиденциони број пријаве за добровољни повратак; датум и место добровољног одласка странца из Републике Србије; адреса странца у земљи добровољног повратка; износ повратничког пакета који странац добија; број и датум одлуке на основу које је престао основ боравка странца у републици Србији; име и презиме, датум рођења, адреса и матични број или евиденцијски број супружника, ванбрачног партнера странца, деце или другог члана уже породице странца који добровољно одлазе из Републике Србије заједно са странцем; врста, број и рок важења путних исправа супружника, ванбрачног партнера странца, деце или другог члана уже породице странца који добровољно одлазе из Републике Србије заједно са странцем; здравствено стање од специјалног значаја за повратак; лични подаци лица у чијој се пратњи налази странац; чињеници постављеног старатеља; име, презиме и број телефона старатеља малолетног странца; назив и седиште предшколске или школске установе у којој се странац школује; назив и седиште здравствене или социјалне установе где се странац лечи или

где му је пружена нега; назив, седиште, матични број и порески идентификациони број правног лица или предузетника које пружа услугу смештаја странцу, име и презиме и матични број и број телефона одговорног лица у правном лицу; име и презиме, адреса и матични број физичког лица који пружа услуге смештаја странцу; број, датум издавања и рок важења идентификационог документа; врста и обим додељених материјалних услова прихвата; број и датум одлуке којом се странцу умањује или престаје право на материјалне услове прихвата; број и датум доношења жалбе на одлуку којом се умањује или престаје право на материјалне услове прихвата; број и датум доношења другостепене одлуке по жалби на одлуку којом се умањује или престаје право на материјалне услове прихвата; чињеница ограничења слободе кретања; број и датум доношења одлуке о ограничењу слободе кретања странца; разлог ограничења кретања; мере и трајање ограничења кретања).

Подаци из става 1. овог члана чувају се пет година од дана обраде последњег податка, изузев података који се односе на странца (и на лица повезана са њим) којем је одобрен азил (уточиште или супсидијарна заштита) или привремена заштита у Републици Србији, који се чувају трајно.

XIII. НАДЗОР

Члан 99.

Надзор над спровођењем овог закона и прописа донетих на основу овог закона врше Министарство, министарство надлежно за послове социјалне политике и Комесаријат, свако у делу који је у његовој надлежности.

XIV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 100.

У року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона Влада именује председника и чланове Комисије за азил из члана 21. овог закона.

Влада у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона утврђује Листу сигурних држава из члана 44. став 3. овог закона.

Члан 101.

У року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона:

1) министар доноси прописе о начину и поступку регистрације лица која изразе намеру да поднесу захтев за азил, о изгледу и садржини потврде о регистрацији, садржини и изгледу образаца захтева за азил и других образаца предвиђених овим законом и исправа из члана 87. овог закона;

2) руководиоца Комесаријата доноси акт о унутрашњем уређењу и систематизацији центара за азил и других објеката одређених за смештај тражилаца, прописе о материјалним условима прихвата, кућном реду, начину вођења и садржини евиденција које води Комесаријат;

3) министар надлежан за социјалну политику доноси прописе о социјалној помоћи за тражиоце и лица којима је одобрено право на азил;

4) министар надлежан за послове здравља доноси прописе о здравственим прегледима из члана 54. овог закона, који се обављају приликом пријема у центар за азил.

Члан 102.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о азилу („Службени гласник РС”, број 109/07).

Прописи донети на основу Закона о азилу („Службени гласник РС”, број 109/07) остају на снази до доношења прописа којим се стављају ван снаге ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 103.

Поступци азила започети пре ступања на снагу овог закона окончавају се према одредбама Закона о азилу („Службени гласник РС”, број 109/07), осим ако су одредбе овог закона повољније за тражиоце азила.

Члан 104.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се истеком рока од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.